

arallegim

Jaccottet, el poeta que enganxa "l'orella a l'herba"

JORDI NOPCA

Juntament amb Adesiara, LaBreu, Cafè Central i Llibres del Segle, Leonard Muntaner és l'editorial que últimament aposta amb més força i encert per traduir al català joies de la poesia universal. La col·lecció *L'Obriülls* va arrencar amb *El bestiari* d'Apollinaire, en versió de Joaquim Sala-Sanahuja, i ha presentat –entre d'altres– *El gobellet dels daus* de Max Jacob (traduït per Enric Casasses), *L'home aproximatiu* de Tristan Tzara (segons Vicent Alonso) i l'antologia de Marin Sorescu *Per entre els dies*, a càrrec de Corina Oproae i Xavier Montoliu Pauli.

Ara arriba *A la llum de l'hivern*, de Philippe Jaccottet (Moudon, 1925). Autor d'una setantena de títols i traductor al francès d'Homer, Dant, Leopardi, Ungaretti, Hölderlin, Bachmann i Góngora, l'autor d'origen suís ha treballat des de fa 60 anys des de Grignan, un poble de poc més d'un miler d'habitants. Així com l'obra de Gracq està indissociablement lligada a la regió del Loira i la de Bergounioux té les seves arrels a la Corresa, la geografia de Jaccottet queda delimitada gairebé exclusivament pel departament de La Droma.

Dividit en tres parts, *A la llum de l'hivern* –escrit entre el 1966 i el 1976– arrenca amb *Lliçons*, un llibre de dol escrit en ple impacte de la decadència i mort del seu sogre: "Si no és el primer cop, és el primer esclat / del dolor: que sigui abatut així / el mestre, la llavor, / que el bon mestre sigui castigat així, / que sembli un feble infantó / en el llit de nou massa gran, / un infant sense l'ajuda dels plors, / sense cap ajuda es giri cap on sigui, / aculat, clavat, buidat". *Cants d'avall*, segon dels llibres, és encara més dur: ara és la mort de la mare el que el posa contra les cordes, i s'arriba a preguntar per la legitimitat de continuar escrivint ("Amputa aquesta mà que ja no més sap / traçar fumerols"). En l'últim dels llibres, el poeta recupera l'esperança després d'haver passat anys enganxant "l'orella a l'herba" (escoltant els morts). Igual que va fer amb Danielle Collobert i Nicole Brossard, Antoni Clapés signa una traducció fidel, eufònica i il·luminadora d'un text fonamental de la "poètica de l'esborrament (o de la discreció)" de Philippe Jaccottet. ♦

Philippe Jaccottet
A la llum de l'hivern

ALALLUM DE L'HIVERN
P. JACOTTET
LEONARD MUNTANER
TRAD. ANTONI CLAPÉS
112 PÀG. / 11 €

MNAC

El gran poema tardà de Jacint Verdaguer

VÍCTOR OBIOLS

¿Podia haver xifrat millor, simbòlicament, el geni que fou Verdaguer, tota la seva aventura terrenal i poètica? Una Creu Santa fe-

ta de les restes de l'arbre on nià el seu "càntic més hermós", en la qual penjar-hi, un cop mort el Trobador, el seu llaüt, per deixar que, amb els aires del matí, soni l'instrument, i canti el poeta l'eterna primavera? Així clou Verdaguer, magistralment, aquest poema llarg, amb el seu darrer cant, *Adéu del trobador*. Un poema que restà inèdit, i que planteja, doncs, un enigma que els curadors deixen en suspens. Aquest volum 30 de la sèrie B de la *Col·lecció Jacint Verdaguer. Obra Completa* ini-

cia la segona etapa sota l'empara de la Fundació Verdaguer, i amb peu editorial de Verdaguer Edicions / Societat Verdaguer, en el que constitueix, probablement, el projecte d'edició crítica més ambiciós d'un clàssic català del segle XIX.

Fou un dels curadors de l'edició, verdaguerista insigne, Ricard Torrents, qui considerà, l'any 1995, que la publicació d'aquesta obra inèdita composta el 1896 no podia ajornar-se més. L'edició de Proa de Joaquim Molas i Isidor Cònsul seguia la de Torrents, però la descoberta d'un segon manuscrit a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Ca l'Ardiaca, per part de M. Àngels Verdaguer, s'afegí al de la Biblioteca de Catalunya, que serví de base a Torrents. Aquesta edició definitiva re-

LA POMEROLA
PRIMAVERA
JACINT VERDAGUER
VERDAGUER
EDICIONS
304 PÀG. / 23 €

A les entranyes de la Via Catalana

MARC COLOMER

"Fa més de dues dècades que Josep Maria Virgili arrossega una idea. No se la pot treure del cap des que, un llunyà

agost del 1989, va quedar impactat per la notícia d'una cadena humana que va unir les tres repúbliques bàltiques: Estònia, Letònia i Lituània". Era el 2011, i Virgili considerava que Catalunya ja estava socialment madura per emular la gesta que va esdevenir l'avantsala de la independència per a les tres repúbliques bàltiques. El seu ha estat un clam en el desert durant dues dècades. Fins que l'Onze de Setembre del 2013, 1,6 milions de persones unien els

400 quilòmetres de litoral català agafats de la mà per reclamar la independència política del país.

La batalla incansable de Virgili per fer realitat a Catalunya el que 20 anys abans havia vist a Estònia, Letònia i Lituània forma ara ja part de les interioritats del camí que va conduir a la mobilització sobiranista més gran de la història de Catalunya. Interioritats que relaten amb tot detall els periodistes Anna Rosenfeld i Joan Serra en el llibre *17:14 L'hora del poble* (editat per Ara Llibres i l'Assemblea Nacional Catalana).

Testimoni privilegiat

Els dos autors, responsables de premsa i comunicació de l'ANC, ofereixen un testimoni privilegiat

17:14. L'HORA DEL POBLE
ANNA ROSENFELD
I JOAN SERRA
ARALLIBRES
224 PÀG. / 18,90 €

cull les dues versions. Cal dir que es tracta d'una edició modèlica, amb una *Introducció*, un *Estudi preliminar* que inclou la descripció del poema, un capítol dedicat a les vicissituds al voltant dels Jocs Florals de 1896, una història dels manuscrits i la gestació del poema i una explicació dels criteris d'edició. A continuació es presenta el text, amb anotacions i aparat de variants, un annex amb la reproducció d'ambdós manuscrits, i un *Apèndix* amb textos juvenils relacionats amb *La Pomerola*, fragments desestimats, esborranys, processos de gestació i creació i un article breu de Torrents, a més a més de la bibliografia. Una senyora edició, elaborada i polida (l'última dels fullets d'impremta a la p. 65, "definitivament", i del cos de lletra de les notes a peu de plana, una tortura per als que no hi guipen). Altrament, un treball modèlic.

El llegat de la creu

Els curadors afirmen a la *Nota* que encapçala l'edició que es tracta d'"el poema major de l'obra tardana del poeta català modern més important", i el situen en la línia d'*El comte Arnau*, de Joan Maragall, *Nabí*, de Josep Carner, i *Llàtzer el ressuscitat*, de Carles Riba. Tècnicament parlen de *long poem*, tot i que aquest concepte ens remet més aviat a poemes com el *Beowulf*, l'*Odíssea*, la *Iliada*, o, més recentment, els *Cantos* d'Ezra Pound. Potser és més a prop del poema narratiu romàntic, no exempt de substància lírica, i del poema narratiu modernista, com expliquen a l'*Estudi preliminar*, del qual destacaríem l'apartat *El poeta i l'arbre de la poesia a la base del mite personal*, excel·lent síntesi de concisió, passió i erudició. Aquí és on s'elabora una de les tesis de l'edició: que *La Pomerola* constitueix el text que faltava per demostrar l'aproximació de Verdaguer al Modernisme, una suposició fins ara més afirmada que documentada. Aquí, "la Poesia és un absolut, i el Poeta una criatura del cel rebutjada a la terra". També s'hi diu que Verdaguer, que tenia inicialment en les figures del rossinyol (l'ocell cantaire per excel·lència) i en la d'Orfeu (el mític poeta i mag de la lira) un mirall per reflectir-s'hi, poeta en el paradís, ara "es veu néixer en l'esqueixament del seu propi calvari". Jesús, el rebutjat pel seu poble i el crucificat, li llega la creu, no pas l'arpa, i és el poeta mateix qui transforma la creu en arpa, en un genial malabarisme simbòlic. ♦

de les entranyes organitzatives de la mobilització logísticament més complexa i políticament més potent que ha impulsat mai el sobiranisme català. Inclòs l'intent per sumar-hi Bruce Springsteen.

El volum, que inclou el DVD de la Via Catalana, mostra des de dins i al llarg de més de 200 pàgines com es va gestar la Via Catalana, que van fer possible més de 30.000 voluntaris i que va mobilitzar més d'un miler de periodistes, 800 fotògrafs, 24 ultralleugers i que va tenir fins a 120 clons a petita escala en desenes de països del món. L'obra de Rosenfeld i Serra inclou pròlegs de la presidenta de l'ANC, Carme Forcadell, i els coordinadors de la Via Ferran Civit i Ignasi Termes. ♦